

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 60 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu post în lastru monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri sigurate se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic si literar.

Orice inserate,

se platesc pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'ă publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usoru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 16.

Sibiu, 24/8 Martiu 1879.

Anulu II.

Deschiderea de abonamentu nou dela 1/13 Martiu a. c.

Incercarile din urma de a ni se estermina limb'a noastră tocma si din scólele confessionali, facute si intretinute cu sudórea si din pungile poporului nostru; pericolulu invederatu ce amerintia pe cei mai multi invetiatori, ómeni cu casa si familia, de a fi aruncati pe strade, daca in 6 ani nu voru invetiá perfectu limb'a magiara, pentru-cá se póta face prelegerile in aceea, au destepatu si pe ómenii cei mai patienti, cá se cunósca si se póta judecá ei insii marimea pericoleloru care'i amerintia si care, cutediamu se afirmamu din propri'a esperientia, sunt fórté mari si cum amu dice, in permanentia, cá-ci de ani patruzeci încóce, in locu de a se curmá, ele crescu neincetatu.

Pentru aceea parte a publiculu deschidemu abonamentu nou numai pe 4 luni, adeca pâna la 30 Iuniu a. c., cu v. a. 2 fl. 70 cr., éra afara din monarchia cu 7 franci 50 centesime.

Celelalte conditiuni ale abonamentulu se potu vedé in fruntea diariuluinostru.

Transilvania.

— Sibiu. Discursulu pronuntiatu cátra esc. sa domnulu arhiepiscopu si mitropolitu in 6/18 Februariu a. c. in sal'a palatulu arhiepiscopescu, in presentia deputatiunei de 450 membrii:*)

Escelenti'a Ta Preluminate si Preasantite Dómne Arhiepiscope si Mitropolit!

Confratii si concetatenii adunati aici in acestea momente solemne, aflara cu cale a'mi impune mie onorific'a indatorire de a me face interpretele celoru mai sincere si mai calduróse sentimente de recunoscintia si multiamita, de care nu numai noi cei presenti, ci natiunea intréga este insufetita pentru indeplinirea acestei missiuni, pre cátu de sublime, pre atáta si înpreunata cu greutati extraordinarie,

*) Amanaramu pâna astadi publicarea acestui discursu numai din cauza, cá legile ospitalitatii ne obligá pe noi cá pe ori-care altu diariu, a deschide colónele noastre mai antaiu la celelalte acte si discursuri ale altora, câte stetera in legatura cu actiunea noastră nationale din dilele acestea. Red. Obs.

caroru asemenea abia se mai vedu in vreo alta parte a monarchiei nóstre si nici chiaru in tóta Europ'a, cáta se afla pe calea civilizatiunei nefalsificate, genuine. Escelenti'a Ta inse Te-ai supusu la tóte acelea greutati din dio'a in care dupa ne-numeratele informatiuni venite dela cleru si poporu despre amaratiunea sufletésca produsa prin nefericitulu proiectu de lege, Te-ai convinsu pe de plinu, cá esci datoriu chiaru facia de tronul a descoperi adeverat'a stare a lucrurilor, adeveratele pericole.

Escelentia! Toti barbati de óresicare greutate din patri'a noastră, nu numai romani, ci si de alte nationalitati, ómeni moderati in modulu cugtarei lor, urmarindu mai de aprópe mersulu afaceriloru publice au cunoscutu de multu, cá partid'a politica ce stá astadi in capulu mesei, preocupata si óresicumu farmecata de nescé planuri pre cátu de aventuróse, pre atáta si destructive, impinge pe societate si cu ea patri'a comuna pe una clina, pe unu rapedisiu, spre care in alte staturu tindu existentiile catilinarie, si nicidecum societatea cea sanetósá de minte si de ánima.

Escelenti'a Ta cá observatoriu ageru, ai prevédiutu de multu, unde au se ésa aceia, carii in orb'a loru trufia se încérca a calcá preste legi eterne, innascute si mai tari decátu legile positive omenesci din tóta lumea. La tóte acestea ai tacutu, inse numai la parere; cá-ci candu ai vedíutu cá cup'a suferintielorú noastre stá se se reverse, candu nu a mai remasu nici umbra de indointia despre cele mai periculóse lovituri indreptate immediatu asupr'a culturei si progressulu nostru, totuodata si asupr'a bisericeii si a sacrelorú ei institutiuni millenarie, atunci n'ai lasatu se mai tréca nici-unu momentu, ci in proportiunea in care crescea pericolulu, ai datu semnalulu de plecare, ai apucatu pe calea cunoscuta din exemplulu antecessoriloru, cale unica de scapare, ce ne mai remase sub inpregiurarile actuali; ai alergatu inpreuna cu arhiepiscopu sufragani si cu deputatii consistorielorú la preainaltulu Tronu, dupace ai spartu prin unele obstacole, noue mai pucinu cunoscute, mai multu numai simtite. Ai sciutu bine, cá in alte timpuri de funesta memoria, chiaru si pe acésta cale mai multi archipastori de ai bisericeii nationale romanesci s'au alesu numai cu câte o coróná spinósa de martiri pe capetele lor. Mai multi din ei esilati din tíera curatu numai pentru apararea religiunei strabune, in poterea articiloru

de lege 36 et 37 din 1566 si a altorú legi posterióre; altii batuti pe mórté si spoliati de averi, si éra si cátiva desbracati chiaru de jurisdicțiunea lorú canonica si subordinati in modulu celu mai rusinatoriu la jurisdicțiunea capilorú bisericesci de alte confessiuni; dieceselorú inpusi episcopi, de si orthodoxi, inse de limba si nationalitate cu totulu straina de a noastră, in fine câteva diecese desfiintiate prin fortia.

Escelenti'a Ta petrunsesi in secretele politiceii actuale si cunoscundu cá ea este totu cea vechia traditionala, continuata si aplicata cu perseverantia demna de alte cause vitali ale statulu si natiuniloru, si vedíundu cá fatalulu proiectu de lege e destinat a sugrumá scólele romanesci, cu aceea limb'a, nationalitatea, bisericea, — in petitiunea substernuta Maiestatíei Sale ai descoperitu cu frunte senina tóte infricosiatele rele câte ni se prepara prin acela, ai aratatu absolut'a impossibilitate de a se realisá una lege cá aceea tirannica, prin urmare si absurditatea ei; n'ai lipsitu totuodata a reflectá pe Maiest. Sa, cá acelu proiectu de lege este unu adevratu arsenalu de ura si hostilitate, aruncata cá in adinsu in midiuloculu poporalorú monarchiei.

Sciundu cá M. Sa astépta cu totu dreptulu, nu numai dela arhiepiscopu si dela consiliari intimi, ci dela ori-care cetatianu leale, cá se'i descopere in ori-ce cauza adevratulu întregu, Esc. Ta n'ai hesitatu a ilu spune curatu si respicatu asia, precum i s'a spusu totu in acestea cestiuni de viatia si mórté de dato 15 Februariu 1842 augustulu Sei unchiu, fericitulu in Domnulu Ferdinandu I celu bunu. Ce e dreptu, spre a descoperi Monarchulu nostru adevratulu puru si simplu, nu s'a cerutu vreunu mare curagiu; a dá inse cu man'a in atátea cuiburi de vespi, a se espune unu capu bisericescu de primulu rangulu la acte de reshunare, se cere mai multu decátu curagiu, se cere intim'a convictiune despre sanctitatea causei si nestramutat'a decisiune de a perseverá intru apararea ei intre tóte inpregiurarile; cá-ci dupa modest'a noastră parere, situatiunea ce ni s'a creatu fora nici o culpa a noastră, este de natura, ca tocma de amu voi noi insine, sub nici-o conditiune se nu ne mai potemu oprí la calea diumatate. Escelenti'a Ta inse inainte de a face primulu pasu, erai informatu de ajunsu, cá nu numai clerulu, nu numai partea natiunei cáta stá sub immediat'a gubernare eclesiastica a Esc. Tale,

Foisiór'a „Observatoriului“.

Poesii populare.

Sócr'a si nuor'a.

Tenera m'am marítatu,
Rea sócr'a mi-am capátatu,
Candu dá 'n cáne, dá si 'n mine,
Cátra cane dice: nea,
Cátra mine: nea cátiea.
Déc'am vedíutu ca 'i asia
Am pusu secerea de bréu,
M'am dusu la hold'a cu gráu,
Seceraiu pâna la prandiu
Totu cu lacremi si cu plansu.
Tóte sócrele vineau,
La nuorori de prandiu duceau,
La min' nimeni nu venea.
Déc' am vedíutu ca 'i asia.
Seceraiu pâna la amiédiu,
Totu cu lacremi pe obradiu.
Tóte sócrele veneau,
La nuorori d' amiédi duceau,
La min' nime nu venea.
Déc' am vedíutu ca e asia,
M'am facutu o paserea,
Sburaiu la nanasi'a mea,
Nanasi'a din graiu graiá:
Hisiu tu mica paserea,
C'am avutu o fina 'n lume,
Si nu-i mai audu de nume.
Nanasi'a, scumpa nanasi'a,
Candu pe min' mai cununatu,
Man'a de-ti ar fi secatu.
Sburaiu la maicuti'a mea,
Maicuti'a din graiu graiá:
Hisiu tu mica paserea,

C'am avutu o fica 'n lume,
Si nu-i mai audu de nume.
Maicutia, draga maicutia,
Am avutu iubitu in satu,
M'au cerutu dá nu m'ai datu,
Ca tu mama te ai temutu,
C'oi veni dupa 'nprumutu,
Si nu ti l'oiu dá mai multu,
Ci m'ai datu din satu departe,
Se viu cu desagiú 'n spate,
Totu cu plansu si cu necadiu,
Totu cu lacrami pe obradiu,
De lacrami n'asiu bagá séma,
Ca le asiu sterge cu nafram'a,
Dar' bag' séma de obradiu,
Ca remane friptu si arsu.

Soldatulu murindu in bataia.

Se me uitu la munti departe,
Se me uitu in ori ce parte,
Se me uitu la lumea tóta,
Nu vedíu frati, nu vedíu sorori;
Mi vine césulu se moriu.
Diua buna parinti, frati,
Datí man'a si me iertati.
Diua buna veri, vecini,
Si pretenii mei cei buni.
Vinu din vitia n'oiu mai bea,
Preteni buni n'oiu mai avea,
Numai dalba turturea,
Ce'mi arata pe sor'a mea.
Maghieranu cu fóie lata,
Care te-amu purtatú odata,
Diua nóptea neincetatu.
Eu me ducu i remanea,
Si te-a purtá cine-o vrea,
Voinicii de sém'a mea.
O tu dalba turturea,
Dute tu la maica mea,

Si spune, ca am muritu,
Intr'unu siantiu acoperitu,
In locu de popa cu carte,
Unu dobasiu cu dob'a bate,
In locu de lumina de séu,
Nu vedíu omu din satú meu,
In locu de lumina de ceara,
Nu vedíu omu dintr'a mea tíera,
In locu de lumina de lapte,
Nu vedíu dintr'u a mea parte.

Doin'a din Sasu-Reghinu.

Câte póme sunt in viá
Nici un'a nu-i mai dulci'a,
C'a mandrutiei cei dintaiú;
Câte póme'su intr'o véra
Nici un'a nu-i mai amara,
Cá mandr'a deodinióra.
Fruindia verde, doui si un'a,
Rea bucata e dragostea,
Cine-apuca a o gustá
Uita capú a'si purtá.

Doin'a Sibiiulu.

Cátu e Sibiiulu de mare,
Numa-o cararusia are,
Presarata cu nassipu.
Mergu catanele totu rendu,
Maicele 'napoi plangédu
Nevestele blastemandu,
Blastemandu pe generalulu
Cá le catani barbatulu.
Pune frate man'a 'in siele
Si trage un'a de jele,
La copii si la muiere:
Ca de candu m'am catanitu,
Parintii-au inbetranitu,
Plugh 'n curte-au ruginitu,
Boii 'n grajdu au odihnitu
Holdele s'au tielenitu.

ci totalitatea ei este unanima in ferbinte dăria de a i se apară si inca tocma in faci'a tronului, cele mai scumpe avutii spirituali, existenti'a si onôrea; prin urmare cã dorerosele descoperiri pe care le-ati facutu, era cã scôse din fundulu sufletelor si ânimelor poporului intregu.

Asia dara cu atãta ne simtimu mai obligati a Ve multiamf pentru implinirea inportantei missiuni luate asupra Ve, a Ve felicitã pentru acestu inceputu stralucitu, si a Ve asigurã, cã inaintandu pe acêsta cale, totudeauna veti avea pe fiii aceste natiuni persecutate de seculi, alaturea si inpregiuru de escelenti'a Ta si de toti ceilalti capi bisericesci de ambele confessiuni, cãti lucra din convictiune intina, cã daca la noi religiunea si biserica este nationale, apoi tocma pentru-cã se se conserve si se inforêca biserica, ea cauta se êsa in tôte casurile de pericolu in ajutoriulu nationalitatiei.

Se traiesci Escel. Ta. G. Baritiu.

Discursulu pronuntiatu de Gioachino Pepoli in senatulu italianu la 17 Februaru a. c.

Nu asiu fi luat cuventulu intr'o ôra asia de tardia, dêca ilustrulu senatoru Mamiani nu ar fi sulevatu cestiunea Romaniei.

Cu mare parere de reu nu potu se impartasiescu opiniunile formulate de onor. nostru colegu.

Ascultandu cuventele elocuentulu preopinantu, m'am convinsu ca, relativu la acea dorerôsa cestiune, ne invertimu intr'unu fatalu echivocu si ca trebuie in acestu localu se se redice o voce care se respinga acuzarile, ce in numele libertatii fura aruncate asupra acelu generosu poporu, care nu me sfiescu de a vi-o spune, este parte din noi insi-ne, si care, prin campiele insangerate ale Bulgariei, purtã cu gloria si cu splendore numele de descendinte alu rasei Romane.

Cestiunea, d-loru, dupa parerea mea, nu s'a pusu pe adeverat'a ei base. Trebuie mai antaiu de tôte se rechiamu atentiunea Senatulu si a d-lui ministru, nu asupra unoru vane si nesicure ipotese, ci asupra unui faptu. Este ôre esactu, este ôre in adeveru de nediscutatu, ca romanii refusa de a recunôsce libertatea consciintiei? Este strictu adeveratu ca ei nu voiescu se aderedia la art. 44 din tractatulu dela Berlinu? Documentele oficiale ce le am sub ochi, imi probedia tocmai contrariulu.

Art. 43 din tractatulu dela Berlinu stabilece:

„Article 43. Les Hautes Parties contractantes „reconnaisent l'indépendance de la Roumanie en „la rattachant aux conditions exposées dans la deux „articles suivants.

„Article 44. En Roumanie, la distinction des „croyances religieuses et des confessions ne pourra „être opposée à personne comme un motif d'exclusion ou d'incapacité, en ce qui concerne la jouissance des droits civils et politiques, l'admission „aux emplois publics, fonctions et honneurs ou „l'exercice des différentes professions et industries, „de quelque localité que ce soit.

„La liberté et la pratique extérieure de tous „les cultes seront assurées à tous les ressortissants „de l'Etat Roumain aussi bien qu'aux étrangers. et „aucune entrave ne sera apportée soit à l'organisation hiérarchique des différentes communions, soit „à leurs rapports avec leurs chefs spirituels.“

Hore.

I.

Dela noi pan' la mandr'a
Scurta'mi pare dieu calea
Dar' cã tine nu gasescu.
Calea 'mi pare unu anu si doi.

II.

Mei baditio de demultu,
Eu nu pociu cã se te uitu,
Pus'am gându se te urescu,
Dar' cã tine nu gasescu.
Ce folosu de oi si boi,
Dêca nu ne placemu noi,
Ce folosu de oi si vaci,
Dêca nu suntemu noi dragi.

III.

Frundia verde lemnu domnescu,
Me ducu nu te mai iubescu,
Mandra drag'a mea iubita,
Nu 'ti stea ânim'a 'ndouita
Ca te facu nefericita.
Ca de-a fi vre-unu bine mare,
La tòmna oi veni era,
Dãr de va fi vre-unu reu,
Stau in locu si 'ti scriu o carte,
Scrisa cu lacrimi de a mele
Pe laturi cu doru si jele.

Pe de alta parte constitutiunea romana la art. 7 stabilece: „la qualité de Roumain s'acquiert ou „se perd d'après les règles déterminées par les „lois civiles.

„Les étrangers des rites chrétiens peuvent „seuls obtenir la naturalisation.“

Art. 129: „Que le pouvoir législatif a le droit „de déclarer qu'il y a lieu de procéder à la révision de telle disposition de la Constitution qu'il „designé.

„Après cette déclaration lue trois fois de 15 „en 15 jours en séance publique et approuvée par „le deux assemblées, celles-ci sont dissoutes de plein „droit et il sera convoqué de nouvelles dans le „délai présent par l'article 95.“

Adica in spatiulu de trei luni.

Asia dêru, intielege Senatulu si onor. senatoru Mamiani, ca Romania nu pôte se declare definitivu ca art. 7 din Constitutiunea sa se fia abolitu, fara a se indeplini formele prescise de lege.

Si intr'adeveru, cum ar potea unu gubernu constitutionalu cã se indemne pe unu poporu amicu, cã in numele justitiei si libertatiei se violedie propriu-i pactu fundamentalu?

Si principele Romaniei nu a supusu parlamentulu romanu tractatulu din Berlinu si nu fu elu de amandoue parlamentele primitu cu unanimitate de voturi?

Pôte, ne respectuosu catra aceste voturi, ministru Bratianu nu a prezentatu camerei cererea de a procede la convocarea unei Constituante pentru a modificã art. 7 din Constitutiune, si Camerile nu au numitu comisiuni cu totulu favorabile care se examinedie cestiunea?

Dêru, pentru cã se ajungemu la scopulu ce'lu voimu, va trebui se trêca catva timpu, cã-ci este necesar, u a se face trei cetiri cari nu se potu face de catu in spatiu de 15 in 15 zile. Se ne gandimu ca trebuie timpulu necesariu pentru a convocã Constituanta, apoi unu altu terminu de doue sêu trei luni, si pentru acêsta, cu cea mai mare bunavointia, Romania nu pôte se adere ipso facto la impunerea tractatulu din Berlinu.

Ratiunile ce vi le espuseiu au facutu pe Turci'a, pe Austri'a si pe Russi'a se recunôsca independinti'a Romaniei.

Poterile occidentale, dupa initiativ'a Franciei, au declarat ca voiescu se suspenda recunôscrea Romaniei pana ce Constitutiunea ei se va modificã.

Senatorulu Mamiani va intielege ce sentimentu de profunda dorere a produsu la acelu generosu poporu, neincrederea ce i-au aretatu chiaru acele poteri, dela care elu sperã mai multa bunavointia.

De sicuru ca nu dela Itali'a, multu iubit'a sa mama, se potea Romania asteptã la o ofensa asia de dorerôsa.

Dêca Romania nu va voi se implinêca obligatiunea cei este inpusa prin tractatulu dela Berlinu, dêca Camera Constituanta va refusã se modifice Constitutiunea, atunci numai s'aru potê intr'unu modu rationabilu si dreptu rupe relatiunile diplomatice, atunci s'aru potê invocã drepturile umanitatiei la cari facea alusiune onor. senatoru Mamiani. Pana atunci insa vi-o spunu cu franchetia, ca vointi'a rôstra de a constringe pe poporulu romanu este unu actu, care va face se se nasca in acelu generosu poporu unu sentimentu de mania.

Si aci 'mi voiu permite de a observã onor. senatoru Mamiani, ca dêca atunci candu noi amu votatu legea garantiiloru religiose, ne-aru fi disu poterie: recunôscrea vóstra se da cu conditiune cã se proclamati imediatu inviolabilitatea Vaticanulu, nici unulu in acestu locasiu nu s'ar fi sculatu pentru a dá unu votu favorabilu unei legi ce ar fi avutu aparenti'a unei constringeri. Popórele au, oncrabili si ilustrí colegi, unu sentimentu de demnitate cã nu trebuie calcatu. Si eu care am raporturi intime cu acea nobila tiêra, potu se ve asicurdia ca politic'a de neincredere, sustinuta de poteri occidentale, face mai nevoiôsa sarcin'a Principelui. Ea in locu de a resolve cestiunea o inaspresce si ne departedia dela acea nobile tienta pe care voiesce a ne-o aretã cu elocvente cuvinte onor. Mamiani.

Pentru aceste cuvente, eu credu ca Itali'a nu ar fi trebuitu nici de cum se armonisedie in politica sa cu politic'a Franciei si a Engliterei.

Din contra credu ca Itali'a ar fi trebuitu se dea garantie Europei pentru cuventulu de onóre datu de antic'a sa fica. Ar fi trebuitu se demonstre cu faptul ca crede cu fermitate in onestitatea si lealitatea poporului romanu. In acestu chipu, se o crêda ilustrulu oratoru, am fi recuperatu in Oriinte, si mai cu sêma pe tiermii Dunarei acea influentia, care o politica nesicura si vasala Franciei si Engliterei ne-a facutu se o perdemu.

Rechiamu atentiunea onor. ministru de esterne asupra celoru ce am disu si ilu rogu, cã in intieptiunea sa se se gandêca dêca n'ar fi oportunu pentru Itali'a de a se face solidara, dupa cum diseiu, cu politic'a romana si se imite pe acele natiuni cari intr'unu modu lealu si nobilu au recunoscutu independinti'a Romaniei.

Trebuie apoi se mai dicu o vorba onor. senatoru Mamiani si asupra cestiunei religiose.

Candu am fostu ambasadoru la Vien'a, am studiatu multu cestiunea romana; si nu credu de locu ca ea se fia o cestiune de libertate de consciintia, dupa cum afirma onor. preopinentu.

Cestiunea Evreiloru in Romani'a este o cestiune sociale.

Nu este esactu a se dice ca Evreii cari traiescu in Romani'a sunt in adeveru Romani; ei apartinu unui nêmu care s'a suprapusu poporului romanu. Evreii Romaniei nu vorbescu limb'a tierei; au o origine diferita. Evreulu romanu nu este unu fiu care cere unu locu la vetr'a familiei, nu este nici unu trecetoru care in timpu de vijelie cere unu adapostu, este unu navalitoriu care cere pacniculu cetatienu chiei'a casei sale spre a intrã inlauntru si a o despoia sub adapostulu legiloru.

Persecutiunile ce s'au facutu in Romani'a contra Evreiloru, nu sunt persecutiuni innascute din sentimentulu religiosu, sêu pentru ca romanii ar fi voitu se impede pe Evrei de a exercitã in deplina libertate religiunea loru. Desordinele ce s'au nascutu in Romani'a din caus'a Evreiloru, s'au intemplat din caus'a neonestei loru usure — de ce se nu o spunemu pe facia? — exercitata pe o scara fôrte intinsa. Trebuie se cunôsca esactu onorab. senatoru Mamiani conditiunile acelei nefericite tieri pentru a potea apretia conduit'a Evreiloru; numai ei au banii si numai ei sugu di cu di sangele poporului romanu.

In diu'a candu voru avea dreptulu de a fi proprietari, totu pamentulu romanu le va apartinê si proprietatea cea mica va dispore cu desavarsire.

Onor. senatoru Decesare me intrerupe dicendu'mi: se'i iea la góna. Tocmai pentru acêsta prin art. 7 alu Constitutiunei, Romania le negase acelu dreptu de nationalitate, pe care Europ'a adi ilu revendica preocupandu-se mai multu de cestiunea de forma, de catu de cestiunea de substantia.

Desaprobu de sicuru fôrte tare persecutiunile la care a fostu supusu poporulu evreu in Romani'a, cari persecutiuni s'au intorsu acumu in contra poporului si natiunei romane.

S'a intorsu falsificandu adeverulu: cã-ci libertatea de consciintia n'are nici unu amestecu in acêsta afacere, Cestiunea romana, o repetu, este numai o cestiune economica, este cestiune sociale, si nu trebuie se aiba nimeni pietate de aceia cari abusa de bani si intrebuintiedia fraudã. Romanii primescu in ori-ce modu dispositiunile congresulu din Berlinu; Romanii sunt gat'a de a implini vointi'a Europei. Voru cautã in legi noue mijloculu de a se potea legalu aperã de invasiunea si de violenti'a cametei. Eu credu utilu, necesariu de a recunôsce Romania fara alte intardieri, cari ar fi magnanime dêca s'ar exercitã in contra unu poporu forte, cari sunt cu totulu din contra, exercitate catre unu poporu generosu si slabu.

Sciu ca in Itali'a sunt multi cari dicu: dêra ne amu aretatu simpathi'a nóstra poporului romanu. Nu intielegu ce felu de simpatie i am aretat poporului romanu. Nu i amu ajutat nici cu unu soldatu, nici cu o scuda pe romani cã se-'si redobandêca independinti'a.

La Berlinu, amu fostu nepotinciosi de a impedeã pe Russi cã se nu smulga acele valorose tieri, una din cele mai bogate provincii ale ei si i amu lasatu fronthier'a deschisa invasiuniloru russesci.

Cu ce dreptu venimu dêra se constringemu pe Romani'a, in poterea carui serviciu facutu ne luamu noi dreptulu de a dice romaniloru: nu credemu in lealitatea fagadeliloru vóstre, voi nu meritati de a ve bucurã de fructele acelei independintie pe cari ati castigat'o cu sangele in campii de bataia?

Scimu ca predecesorulu onor. Depretis in Camera, pentru a demonstrã simpathi'a Italiei catre Romani'a, afirma ca a tramisu generosulu si bravulu principe alu romaniloru „Colanulu Anuntiatei.“

Eu care cunosc si apretiediu nobilele sentimente ale junelui Principe, sunt sicuru ca de si a fostu simtitoru la darulu, „Colanulu Anuntiatei,“ ar fi preferitu totusi cã guvernulu italianu se nu'lu ofensedie nevoindu a recunôsce lealitatea poporului seu.

Cele ce ve spunu privescu numai pe Romani'a; dêra se 'mi permita onor. ministru de a crede ca este si unu altu cuventu pentru a recu-

nósce adi Romani'a, cu tóta invoial'a ce a facutu cu poterile occidentale, cuventu unicu italianu.

Credu ca recunoscendu adi Romani'a, nu numai ca vomu ingriji de demnitatea poporului romanu déru si chiaru de aceea a poporului italianu.

Onor. d. ministru scie de sicuru ca la Berlinu representantulu nostru a luatú iniciativ'a unei nobile propuneri, pe care eu o tinu de cea mai utila propunere ce ar fi potut' o face guvernulu italianu.

Gubernulu italianu déru propuse cá se se numésca o comissiune internationale care se veghedie la Constantinopoli totu ce era relativu la datoriele Turciei, si acésta in interesulu poteriloru occidentale.

Acum din nenorocire, dupa catu se dice, comissiunea internationale sta a se formá déca nu e si formata. . .

Presidentulu consiliului. Nu.

Senatorulu Pepoli. Suntú fórté veselú ca onor. d. ministru póte se desmintá in acésta privintia sgomotele ce se respandisera; déru ori cum va fi, sicuru e ca s'a disu ca in acea comissiune voru fi chiamati representanti francesi, englesi si germani, si ca de drepturile italiene nu s'a tinutu nici unu còmptu.

Am disu ieri ca puiu mare pretiu pe aliantia francesa, ca-ci credú ca in ea sta mantuirea cauzei civilizatiunei, déru dorescu cá Franci'a se aiba catre noi acele atentiuni ce fia-care poporu datoresce unulu altuia.

De va fi adeveratu ca faptulu de care vorbescu s'a verificatu, ori este pe cale de a se verificá, mie, marturisescu adeverulu, mi s'aru parea ca recunoscendu Romani'a, in contra invoirei de presiune facuta cu Franci'a, ar fi unu respunsu destulu de eficace modulú pucinu bine-voitoru cu care suntemu tractati.

Bine intielesu ca, vorbindu de recunóscerea Romaniei, nu dicu ca acésta se se faca fara a i se luá formal'a promissiune, ca va indeplini pacturile tractatului din Berlinu.

Asupra acestui punctu, amu fostu destulu de explicitu, cá-ci, déca nu me insielu, amu disu ca, déca Constituant'a romana ar respinge tractatulu din Berlinu, relatiunile internationale aru trebui se fia indata rupte. Pentru mine este o simpla cestiune de incredere.

Credú si a'siu vré cá ministeriulu se crédia in lealitatea Romaniei.

Ceru ertare onor. mei colegi, déca nu mi-amu desvoltatu bine ideia mea.

Nu potú inse terminá discursulu meu fara a indemná pe onor. presidentu alu consiliului, cá se nu mai intardiedie si se deschida, cu totu refusulu Franciei si Engliterei, usi'a acelu nobilu lastaru alu rassei nóstre si a'lu rebotediá in numele marei mame Itali'a.

Nu ve temeti, elu va cresce bine si vigurosú, si in viitoru va potea se se arate demnu de a fi descinsu din nemuritórea stirpe latina, devenindu in Europ'a, cum dicea Principele Carolu in mesagiulu seu de deschidere, unu elementu de fortia si de prosperitate pentru intrég'a Europa si unu elementu mai cu séma de libertate si de progresu pe tiermurile Dunarei. (Aprobari — Multi senatori vinu se stringa mana oratorului.) („Romanulu“).

La declaratiunea domnului deputatu Georgie Popu.

Amu cetitu cu atentiune si cu spiritu calmu inputarile ce se facu generosului barbatu de cátra „Egyertértés“, organu alu clubului independentiei in Nrii sei 50 et 53. Nu amu aflatu nici-unu adeveru si nici-o moralitate in politic'a desvoltata acolo; de aceea intre inpregiurarile actuali critice si urgente, din alte puncte de vedere, nici cá le aflamu demne de reprodudu in colónele acestea. Totusi spre a satisfice, fia si numai curiositatea unoru lectori, scótemu aci câteva passage, cá modelle de logica intortocata si de rea vointia.

„Domnulu deputatu Georgie Popu, carele a fostu uniculu si verosimilú si ultimulu membru alu partidei independente, cu principii de nationalitate, a esitu din sinulu partidei. Caus'a esirei sale a fostu, pentrucá partid'a sa au aflatu a fi de lipsa si rationabilu a luá unu conclusu, cá pentru introducerea obligatóre a limbei magiare in scólele poporale se se incépa actiunea parlamentaria cu o interpellatiune.

Ori din care alta cauza s'ar fi intemplatú se ésa densulu din partida, ne-ar parea reu; asia inse nici-de cumu nu ne pare reu, ci avendu in vedere esperienti'a, antecedentiele esirei sale, conferenti'a de eri a clubului, reflectandu la suspectarile aruncate de mai inainte asupra partidei nóstre sub titlu de fraternisare cu agitatorii nationali: avemu cauza cá mai virtosu se ne bucuramu de unitatea si solidi-

tatea partidei nóstre, care de aci inainte nu mai este amerintiata nici din acésta parte.

Atáta inse potemu dice, cá dn. G. Popu prin acésta parasire a partidei nu a facutu nici-unu servitiu bunu cestiunei de nationalitate, cá-ci acuma s'a datu pe facia, cá densulu, care pâna aci ocupá prea pucinu atentiunea publica cu persón'a sa, dintr'odata, aruncandu la o parte principiu si programa, se presenta cá deputatu nationale, alu carui scopu nu este realisarea unui statu magiaru, prin urmare nici independenti'a lui, ci elu a consideratu acésta numai cá midilocu in interesu esclusivu romanescu etc.“ De aci incolo, dupa multa polilogia si fraseologia fóra nici-unu simbure, diariulu radicale kossuthianu, antidinasticu si esclusivu magiaru, are impertinenti'a se inpute dlui G. Popu lipsa de moralitate in politic'a sa, candu tocma din contra, dsa se vedíu moralicescu obligatu a se retrage din acea partida indata din dio'a in care isi castigá convictiunea, cá ceilalti membrii ai partidei portasera masca facia de dsa, si cá tocma partidei intregi 'i lipsesce ori-ce moralitate politica, precum speramu se probamu acestu adeveru chiaru si cu elocentele cuvente publicate de cátra unu profesoru de drepturi, magiaru de nationalitate. Asia este: cei vreo 62 deputati kossuthiani au dreptate se se numésca partid'a independentiei, adeca a ruperei totale de cátra Austri'a, ei inse sunt fórté de parte de a considerá in nationalitati si anume in poporulu romanescu alt ceva mai multu, decátu numai materialu crudu, instrumentu mutu si surdu, contribuenti supusi orbesce, indopaturi de tunuri, tinte la care se traga altii cu puscile, éra pe femeile romaniloru cá straturi calde, in care se crésca milióne de magiari.

Revista politica.

Sibiin, 8 Martiu st. n. 1879.

Era de prevediutu ca guvernulu unguurescu va intrebuintiá tóte midiulócele de care dispune in mare abundantia, pentru cá se paralisedie actiunea episcopatului romanescu inaugurata in contra proiectului de lege magiarisatoru alu scóleloru confessionale si nationale. Asia la semnulu datu de susu s'au adunatu episcopatulu romano-catholicu, pentru cá intr'o conferentia ad hoc se votodie in credere actualei ministru de culte alu Ungariei si se 'lu invite a perseverá pe calea apucata de a magiarisá. Fórté multu sémana a lucru facutu la „ordinu mai 'naltu“ si adress'a pe care o au inaintatu doi episcopi renegati ai ruteniloru la ministeriulu unguurescu, prin cari ei declara, ca multu discutatulu proiectu de magiarisare nu numai ca n'au facutu o impresiune antipatica asupra credinciosiloru lorú ruteni, dar' din contra ei l'au salutatu cu mare bucuria. Déca va fi asia, precum au curagiulu se o afirme cei doi episcopi, despre ce inse noi ne indoimu, apoi noi romanii de siguru ca nu vomu plange de mil'a ruteniloru si nici a slovaciloru, cari s'arunca de buna voia in bratiile magiarismului. Pentru noi, cari suntemu gat'a si datori in totu momentulu se ne aparamu limb'a si biseric'a nóstra nationala cu ori ce pretiu, fiindu ele garanti'a si unic'a garantia ce ne au mai remasu a esistentiei nóstre cá individualitate nationala, a fostu o cestiune de onóre nationala si de consciintia, cá se ne manifestamu vointi'a nóstra in punctulu acesta, atátu fatia cu corón'a, cátu si fatia cu guvernulu. Este o cestiune cu totulu independenta de pasii dejá intreprinsi pâna acuma, ca ce vomu avea a face in casulu candu vocea nóstra va fi sunatu in pustiulu si vointi'a nóstra va fi ignorata, séu si in casulu candu in lupt'a nóstra pentru limba si biserica vomu remanea isolati din partea slaviloru si a sasiloru conlucuatori, pe carii ii amenintia acelési pericole. In casulu acesta situatiunea natiunei romane fiindu limpedita si clara cá lumin'a sórelui, ér' consciinti'a sa inpacata, ea va potea asteptá viitoriulu cu tóte pericolele sale si 'si va potea concentrá tóte fortiele sale spre acele puncte, care voru fi mai tare amenintiate. Pentru cá se nu fimu inse surprinsi, trebuie se fimu fórté treji, veghiatori si uniti in cugete si in simtiri.

Mari si doreróse deceptiuni au causatu intregi poporatiuni a monarchiei espunerile si revelatiunile pe care le au facutu in delegatiunile austriace ministrulu comunu de resbelu austriacu. Din acele espunerii resulta umilitoriulu faptu pentru situatiunea militara a monarchiei, ca pentru de a sugrumá si infrange resistenti'a armata a 25.000 insurgenti din Bosni'a si Hertiegovin'a, monarchi'a nóstra a trebuitu se mobilisedie o armata de 300.000. Dar' si mai batatoriu la ochi este inpregiurarea, ca din acésta armata mare mobilisata, precum a disu insusi

ministrulu de resbelu, in realitate au fostu combatanti numai 145.000 ceea ce insemnédia, ca in Austri'a la casu de mobilisare pre langa fiacare combatantu mai trebuie se se mobilisedie si unu necombatantu. Reflecsiunile si critic'a ce o facu diariiele cele mari din ambele capitale ale monarchiei a propos de aceste revelatiuni nu sunt nici decum magulitóre pentru suprem'a comanda administrativa a armatei imperiale.

Totu cu acea ocaziune ministrulu de resbelu Bylandt mai dise, ca positiunea strategica a plátoului transilvanu este de unu caracteru mai multu defensivu, decátu ofensivu, si ca monarchi'a nefindú preparata pentru unu resbelu de munte, comand'a militara s'a vedíutu necesitata a tramite in Bosni'a chiaru si tunurile de modelu ce se aflau in arsenalulu din Vien'a. Óre ce idee asi voru face statele vecine si statele cele mari militare ale Europei despre forti'a armata a Austriei? Si ce voru dice popórale monarchiei despre politic'a comitelui Andrassy, care declarase ca va cuceri Bosni'a si Hertiegovin'a punenduse cu stégulu in fruntea a doue companii si cu o banda de musica militara, dupa ce aflara acuma din gur'a insusi ministrului de resbelu, ca pentru a pacificá cele doue provincii, au fostu de lipsa mobilisarea unei armate de 300.000?

Nu mai pucinu pretióse sunt si descoperirile facute in diet'a din B.-Pest'a de cátra deputatulu Dionisiu Pazmandy relative la press'a magiara si despre fondulu de dispositiune. Numitulu deputatu au afirmatu si ministru-presiedinte C. Tisza n'a fostu in stare se'lu desmintia, ca biroulu pressei unguuresci de vreo trei ani incóce se afla nu in B.-Pest'a, ci in ministeriulu de esterne din Vien'a sub conducerea cunoscutului renegatu Ludassy alias Gans, si ca press'a unguuresca primesce „ordinele de di“ din Vien'a, éra corespondintiele informatóre ce se tramitu din Pest'a pe la diariiele cele mari europene, nu se scriu in loculu de unde sunt datate, ci ca se frabricédia cu duzin'a in biroulu pressei din Vien'a. Acestea tóte le cantau de multu vrabiiile de pe coperisie, dar' ca s'au aflatu unu deputatu unguuru cá se le afirme in modu apodicticu, acésta este unu meritú, pe care noi ne simtimu datori a'lu inregistrá cu atátu mai multu, pentru cá se se védia, cum si prin ce midiulóce leale se face opiniunea publica in regatulu St. Stefanu.

Russi'a se dice, ca au adresatu cabinetelorú o nota cerculara, prin care le invita se'si dea tóta silinti'a intru realisarea acelorú puncte ale tractatului dela Berlinu, care pâna acum'a inca nu s'au efectuatú. Dar' intri'aceea aceeaasi Russia dupa ce au scosu pe romanii din Arab-Tabi'a, o au ocupatu ea insasi si pentru cá se arunce nassipu in ochii lumei, s'au apucatu se deráme acelu fortu, pe care la casu de trebuintia si'lu va restaurá éراسi.

Precum i se scrie „Coresp. Politice“, guvernulu turcescu a concentratu in Epiru si in Novi-Bazar o armat'a de preste 75.000 si o enorma cantatitate de munitiune si proviantu. De alta parte se afirma, ca asemenea Angliei au incheiatu si Franci'a unu contractu cu Turci'a, in puterea caruia Franciei i se va cede insul'a Rodos din archipelagulu grecescu. Mai remane acuma se vedemu cu ce se va alege Itali'a din mass'a de licvidare a „barbatului bolnavu.“

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

— (Din comitatulu Solnocu-Dobac'a, 14 Feb.) . . . . . Contributiunea pe capu (capitatie, lat. Capitis taxa, turcesce haraciu) in Europ'a nu esista, afara de Turci'a si Ungari'a, pentru aceea ve rogu se aveti bunatate a ceti macaru in fuga alaturat'a epistola si brosiura nemtiésca si ve veti incredintia, cá impositulu ce s'a botezatu „contributiune de castigu“, nici in tierile dincolo de Laita nu esista, si v'asi rogá se o asemanati cu legea despre contributiunea de castigu din anulu 1875 XXIX, si apoi de veti aflá cu cale, a o luá la ceva critica, cá dóra prin introducerea catastrului nou se se stérge de totu.

Legea despre contributiunea capului este fórté nedrépta, cá aceea pâna acuma, si mai alesu dela introducerea Inspectoratelorú de dare se léga de contributiunea de pamentu; incátu chiaru si candu contribuentele este orbu, schiopu, mutu, bolnavu, sau ori in ce stare misera s'aru aflá, totusi se tacsédia in totu anulu, si apoi daca in 3 ani remane in restantia cu ea, Inspectoratulu de dare o intabulédia pe pucin'a proprietate ce mai are contribuentulu, si apoi Inspectoratulu de dare dupa intielegerea ce are cu Comissiunea, substerne acusele la reg. judecatoria si tribunalu, unde pre langa mari spese, pe care erariulu de multe ori nu le mai póte pune la locu nici dupa vendiarea intregi averi a nefericitorulu contribuenti, se licitédia proprietatile numai si numai pentru contributiunea pe capu.

Tocma acuma in comitatulu Solnocu-Dobac'a sunt preste 600 (siese sute) de mosióre de ale locuitoriloru aprópe de a se vinde la toba. Acestea calamitati le sciu fórté bine toti deputatii cáti mergu din aceste comitate la diet'a Ungariei dela 1867 incóce; ei vedu si cunoscú, cá daca saracesce poporulu si apoi fuge de

aici în tierile vecine cu sutele și cu miile, trebuie nesmintit se urmedie, precum și urmédia în adevéru, cu consecenția frésca, și orasienii, și aristocrația, că-că interesele locuitorilor de tôte clasele sunt prea strins legate unele de altele, dara de 12 ani nici-unulu din acei deputati nu și-au cascatur gur'a vreodata în diéta, că se interpedie pe ministrulu de finanție sau și pe ministrulu întregu în cestiuni de acestea, și se lu convinga cu mii de casuri, că în această privinția astadi este fóra asemenea mai réu, decâtu era sub austriaci.*)

Nu luati în nume de réu incomodarea ce vi o facu, și de poteti și dóra ve este óreși cum ertatu, ajutati poporulu, că daca pe langa câte mosii s'au vendutu pentru usurele (carnetele) cele paganesci, se voru mai vende în totu comitatulu pe totu anulu câte 600—1000 de mosióre, în scurtu timpu suntemu earasi unde amu fostu.

Fi siguru, că daca le aru relaxa contribuția pe capu, care anualminte face 3, 4, 5, ba și 6 fl., candu din contra a proprietatíei și casciórei 89, 90 cr. multu 1 fl. sau 2 fl. pe anu, acéstu din urma și pe 3 ani deodata multi dintre acei 600—1000 de loviti de sórte, ba dóra toti o ar plati. D.

Concursurile

propuse de

SOCIETATEA ACADEMICA ROMÂNĂ

conformu decisiuniloru luate în sesiunile de pene la annulu 1878.

(Urmare și fine.)

IV. Premie Nasturellu

(d'in seri'a B, pentru opere publicate).

Conformu decisiunei Societáti Academice d'in sesiunea annului 1876, se punu în cunoscinția publicului urmatórele dispozițiuni d'in codicillele repaosatului intru fericire C. Nasturellu-Herescu:

„B. Premie pentru opere publicate.

„In totu annulu Societatea Academica Romana va „avé a premiá, d'in veniturile fondului *Nasturellu*, ua „carte typarita originale, în limb'a romana, care se va „socoti de cótra Societate ca cea mai buna publicatiune „apparuta în cursulu annului.

„Aceste premie voru fi de doue specie:

„1. În trei anni consecutivi, d'a róndu, se va „decerne câte unu premiú de patru mii lei, No. 4000 L. „minimum, la cea mai buna carte apparuta în cursulu „annului espiratu;

„2. Ero în allu patruea annu, se va decerne „unu premiú fixu de lei 12,000, carele se va numi „*Marele Premiú Nasturellu*“ operei care va fi judecata „că publicatiunea de capetenia ce va fi apparutu în „cursulu celloru patru anni precedenti. Acestu premiú „nu se va puté decerne unei lucrári care va fi obtinutu „deja unulu d'in premiele annuali, de câtu defalcându „dintr'insulu valórea premiului precedente.

„Operele ce se voru recompensá cu acésta a dou'a „seria de premie, voru tractá cu preferenția despre „materiele urmatóre:

„a) Scrieri serióse de Istori'a și de sciintiele „accessorie alle istoriei, preferindu-se cele attingetóre „de istori'a tíerreloru romane;

„b) Scrieri de Religiunea ortodoxa, de Morala „practica și de Filosofia;

„c) Scrieri de Sciintie politice și de Economi'a „sociale;

„d) Tractate originale despre Sciintie exacte;

„e) Scrieri encyclopedice, precumu Dictionarie de „istoria și geografia, în care sa între și istori'a și geo- „grafia Romaniéi; Dictionarie generali séu partiali de „sciintie exacte, de arti și messerii, de administratiune „și jurisprudentia, și alte assemeni lucrári utili și bine „intocmite;

„f) Cárți didactice de o valóre insemnata ca „methodu si ca cuprinsu;

„g) Dictionarie limbistice în limb'a románésca, mai „allessu pentru limbele antice și orientali, adeco limb'a „latina, ellena, sanscrita, hebraica, araba, turca, slavona „vechia și altele;

„h) Publicatiuni și lucrári artistice de ua valóre „seriósá, adeco relative la artile plastice, Architectura, „Pictura, Gravura, și chiaru opere musicali serióse, pre „cari aceste tôte Societatea Academica romana le va „puté appretia atunci, cându isi va intinde activitatea „ei și assupr'a tutoloru materieloru de Belle-Arti.

„i) Scrieri de pura litteratura romána, în prosa „și în versuri, precumu poeme, drame și comedie serióse, „— mai allessu subiecte nationali, — și ori-ce alte opere „de inalta litteratura. Acestor'a mai cu séma asiú dori „sa se acorde „*Marele Premiú Nasturellu*“, candu voru „fi judecate ca avéndu unu meritu cu totulu superioare, „spre a se dá astu-felu ua incuragiare mai puternica „desvoltárii litteraturei nationali.“

Spre indeplinirea acestoru dispozițiuni, Societatea Academica Romána a regulatu celle urmatóre:

1. Primulu siru de 4 anni prevediutu în dispozițiunile testatorelui, attingetóre de acésta seria de premie s'a inceputu în anulu 1877, și se va continuá pêne în 1879 astu-felu co în annulu 1880 se va presentá pentru prim'a óra casulu de a se decerne *Marele Premiú Nasturellu* de 12,000 lei; éra în annulu 1879, se va dá unu premiú de 4,000 lei, cellei mai bune cárți publicata în cursulu acelu annu.

2. Toti autorii cari voru dori sa concurre la premiele annuali d'in acésta a dou'a seria de premie Nasturellu, sunt autorisati și invitati ca sa tramita, mai înainte de deschiderea sesiunii annuali a Societáti

*) Vedi: Die österreichischen Steuergesetze I. Th. 1878.

Academice Române, unu numeru cellu pucinu de 12 esemplare typarite d'in cartea loru, la Delegatiunea Societáti, în Bucuresci (localulu Academiei), ossebitu de esemplarele pe cari voru voi sa le offere de-a-dreptulu cótra unii séu toti membri actuali ai Societáti, fóra ca acésta ultima procedere sa fia cátsu de pucinu obligatoria.

NB. Sa nu se pérda d'in vedere co operele propuse la concursu trebuie sa fia publicate în restimpulu annului curgetoriu, adeco cu incepere de la ultim'a sesiune anuale a Societáti Academice; astu-felu, spre esemplu, în sesiunea Societáti d'in 1879 voru puté sa între la concursu numai cárțile publicate de la 15 Augustu 1878 înainte, éro în sesiunea d'in 1880, voru puté concurre la *Marele Premiú Nasturellu*, tôte cárțile publicate de la 15 Augustu 1876 pêne în dio'a intrunirii membriloru la sesiunea d'in 1880.

3. La concursu se potu presentá si opuri prenouite în noue editiuni, care se voru fi retyparitu în cursulu annului, de autori în viétia.

4. Dupo coprinderea chiaru a testamentului, traductiunile d'in limbe straine sunt escluse de la concursu; se va face ánsé exceptiune pentru acelle traductiuni de pe opuri straine classice, cari:

a) séu prin dificultátele invinse alle unei perfecte reproduceri în versuri romanesce, voru constitui adeverate opuri litterarie alle limbei romane;

b) séu prin anessarea de elucidári si de note sciintifice, cu totulu proprii traductorului, isi voru fi insusitu meritele unoru lucrári originali în limb'a romanu.

5. Cárțile premiate de Societatea Academica romana d'in alte fonduri alle salle séu celle typarite d'in iniciativ'a si cu speseele ei, nu potu intrá la concursu pentru premiele Nasturellu d'in seri'a B.

6. Premiele Nasturellu d'in seri'a B se potu accordá, nu numai unoru opuri complete, ci si pártii unui opu typaritu în cursulu annului, cu condițiune ánsé ca acésta parte sa fia de valórea si de intinderea unui volumu si nu de alle unei simple fascióre, (minimum 400 pag. formatu in-8°, garmond).

7. Premiarea unei párti a unui opu la unu concursu annualu nu impedia premiarea unei alte párti a acelluiasi opu la unu concursu posteriore.

8. Opurile anonyme si pseudonyme voru puté fi admisse la concursulu cártiloru typarite, éro autorii lor, spre a priimi premiele accordate, voru trebui sa justifice proprietatea lor.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Mórtea neindurata érași rapi din midiuloculu nostru pre unu parinte iubitoriu, pe unu credinciosu fiú alu biserici si natiunii Teodoru Gentiu preotu gr. or. din Ceisiór'a cottulu Bihari'a, în etate de 51 ani, dupa casatorie de 33 ani si functiune de 32 ani. Dupu unu morbu de peptu în 26 Februaru st. n. a. c. dimineati'a la 4 óre isi dete nobilulu seu sufletu în manile Creatoriului. Reposatulu si-a iubitú natiunea si confessiunea sa cu unu zelu si devotamentu esemplaru; mórtea lui o deplangu cu ánim'a plina de intristare fiiú Ioanu Gentiu abs. de teolog, Iosifu invetiatoriu cu socia Savetá nasc. Moga, Anna cu sociulu ei Ioanu Papp abs. de teolog; Floarea cu sociulu ei Solomonu Petrill'a, ginerele Petru Lazaru preotu gr. or. în Varvizu, cuscrulu Vasiliu Mog'a preotu în Chesie, pr. si alti consangeni, amici, si cunoscuti.

La gelnic'a petrecere ce s'au tienutu în 28 Febr. au asistatu un'a frumósá cununa de preoti în numeru de patruspediece, în frunte cu Reveren. Domnu Eli'a Mog'a protopresbiterulu Popmezeului, care au tienutu unu discursu funebru, prin care vorbindu despre datorintiele preotului catra D-dieu, catra poporenií sei, si despre ale poporeniloru catra preotulu loru, au emotionatu pana la lacrimé pre asistentii dela acea trist'a ceremonie. Au mai luatú parte la inmortentare patru teologi abs. nenumarati invetiatori precum si vr'o 500 de credinciosi, atatu din locu, catu si din comunele vecine din tôte clasele poporului fara deschilire de nationalitate, precum si din opidulu vecinu Ceic'a Magiara au luatú parte intrég'a inteligentia, întregu corpulu judecatorescu, atatu pretorialu, catu si regescu. — Se 'si dórma în pace somnulu eternu!

— (Multiamita publica). Representanti'a comunei opidane Naseudu în siedinti'a sa din 23 Febr. 1879 mi-a votatu o remuneratiune de 30 fl. v. a. în recunoscerea ajutoriului medicalu oferitu morbosiloru acestui opidu.

O noua dovéda acést'a despre amicabilitatea, cu care am fostu coprinsu în decursulu unui frumosu siru de ani de brav'a poporatiune naseudeana, — pentru care — mi tienu de placuta detorintia a-mi esprimá prin acést'a atatu on. reprezentantie catu si poporatiunei acestui opidu multiamiti'a mea publica.

Nicolau Tenereanu, medicu cercualu.

— (Numerulu locomotiveloru de pe pamentu). Precum scriu diariéle franceze, numerulu locomotiveloru ce se afla în circuliune atatu în lumea vechia catu si în cea noua se urca de presentu la 50,000 reprezentandu o valóre de 2½ miliarde de franci. În acestu numeru statele unite ale Nord-Americei figurédia cu 14,200 masine, Angli'a cu 10,000, Germani'a cu 6,900, Franci'a cu 4,900, Russi'a cu 2000, Austri'a cu 2,400, Ungari'a cu 500, Itali'a cu 1200.

— (Societatea de lectura „Juli'a.“) Din Clusiu ni se scriu sub dat'a de 18 Febr. urmatórele: Conformu anuciului publicatu prin diuare, soc. de lect. „Juli'a“ a junimei romane universitaria si-a tienutu concertulu declamatoriu musicalu impreunatu cu saltu si cu joculu istoricu Calusiariulu în 17 Februaru. Partea declamatoria si musicala a concertului a reusitu fórté bine, lauda acelorú juni, cari prin laborea lorú au sciutu se indestulésca acceptarile tuturor! Dintre toti s'a destinsu pre piano Dsióra Elen'a Piposiu, unde jucandu cu o desteritate admirabila „La Traviata“, si-a atrasu atentiunea publicului întregu, cea ce cá dreptu recompensa se si manifesta prin aplause prolongite. Ce privesce saltulu, dubitezu, déca localitatea redutului a potutu numerá în acestu carnevalu, atáte parecú de jucatori din o clasa, ce apartiene unei natiuni, pentru cá coron'a celoru ce dantiau facea o majoritate romana absoluta. Pre langa tôte cá redutulu urbei claudiopolitane e destulu de spaciosu, totusi de asta-data s'a simtitu necesitatea de a separá jucatorii Romanei si Cadrilului totu în câte 2 colóne.

Acésta séra a fostu onorata cu presentia mai a tuturor romaniloru inteligenti din locu; dar' nice inteleginti'a din provincia inca nu a remasu indereptu. Asia între notabilii serei sunt mandru a aminti pre Escel. lorú ddnií generalii Lauber, Ghiczey si Pongracz, presiedintele tribunalului Biró Pál, vicecomitele Gyarmaty Miklos, profesori de universitate Dr. Gr. Silasi, Geber, Török, Apt, Szamosy, Dlu prot. gr. or. Rosiescu etc. Din provincia inse fu dlu advocatu din Desiu Gavriala Manu si dlu Negrutu redactorulu, cu unu cuventu multi óspeti insemnati au luatú parte la acésta petrecere. Publiculu spectatoriú era aprópe indoitu cá alu jucatoriloru. Calusiarii au sciutu prin desteritatea si tactulu celu bineobservatu se stórca admiratiunea celoru presenti. Atea terminau câte o figura si espressionele sonore de bravo si se traiesca erau de nou repetite prin aplause.

Acestu jocu (dantiu) nationale romanescu si inca alte vreo doue, dau strainiloru carii nu le cunoscea pana acum, materia de mediatu din punctu-de vedere ethnologicu si ala caracterului nationale. Anume „Calusiariulu“ asia cum ilu executa tenerimea nóstra din Transilvani'a, este unicu în tôte provinciile monarchiei. Anticii tineau despre salturi, cá ele sunt frumoése numai daca nu sunt ostentórie, dara notele caracteristice ale „Calusiariului“ sunt tocma, cá se presente fortia fisica, desteritate extraordinaria în productiunea rapede a mai multoru figure, între care câteva simbolice, si se fia jocatu fóra participarea la elu a sexului frumosu. Procopiu.

Bibliografia.

— (Scól'a Romána.) Fascióra II, pe Novembre coprinde: Ioanu Amos Comenius (urmare). — Referintiele între scóla si familia. — Bancile de scóla (fine). — Din computulu cu frangeri vulgare (urmare). — Pentru primulu invetiamentu din istoria: II Hercule. — Tractarea practica a unoru bucati de lectura: I. Sórele si ventulu. — Program'a studiiloru în scólele primare rurale din Romani'a. — Scólele romane din Brasiovu. — Necrologu: Teodoru Petrisioru. — Varietati. — Bibliografia.

— Fascióra III, pe Decembre: Ioanu Amos Comenius (fine). — Serbarea liceului Mateiu Basarabu. — Lectur'a foiloru pedagogice. — Cum se se cladésca casele de scóla? — Din comptulu cu frangeri vulgare (urmare). — Lectiuni din geometria în scóla poporala. — Lectiuni din geografia pentru scóla poporala. — Tractarea practica a unoru bucati de lectur'a (urmare). — Romani'a-Juna din Vien'a. — Statistic'a scóleloru din comitatulu Sibiului în anulu 1878. — Varietati. — Bibliografia.

— Fascióra IV, pe Ianuariu: Ioanu Enricu Pestalozzi. — Despre scóla poporala si invetiatoriu. — Multe sunt necasurile — invetiatoriloru. — Copii cari fumédia. — Cantulu (music'a) în preparandi'a de statu din Dev'a cu privire la elevii romani. — Lectiuni din geometria în scóla poporala (urmare). — Din computulu cu frangeri vulgare (urmare). — Tractarea practica a unoru bucati de lectur'a (fine). — Gradinele de copii si invetiamentulu intuitivu apretiate de unu Francesu. — Introducerea limbei magiare în scólele poporale din Ungari'a. — Varietati.

Precum se vede coprinsulu acestei foi pedagogice este prea interesantu pentru toti aceia, cari se ocupa cu instructiunea poporului. Ea face onóre pedagogului nostru d. V. Petri. Ne pare réu, ca pe copert'a fasc. IV cetimu urmatorea declaratiune din partea redactiunei: „La finele an. 1877, candu am sistatu pentru prim'a data „Scól'a rom.“ mai multi invetiatori si barbati de scóla ni-au disu, ca pentru ce înainte d'a luá acésta decisiune, nu am facutu unu ultimú apelu, catra publ. romanu? Ei bine, ilu facemu acum si declarámu, ca déca pana la finele lui Martisioru, candu va appare fasc. VI. cu care se va inchiaia sem. I. alu acestui anu, prenumeratiunile la „Sc. rom.“ nu voru atinge celu pucinu numerulu de 400, fóia va incetá pentru totudéun'a! — Ne implinimu o placuta datorie candu atragemu si din parte-ne atentiunea invetiatoriloru nostrii asupra întreprinderei meritorie a d. Petri, assignandu-i ca „Scól'a romána“ ii tiene totudéun'a în curentulu si pe nivóulu sciintiei pedagogice moderne. Pretiulu de fl. 4 la anu, este catu se póte de moderatu.

— (Catalogulu) despre Tiparituri pentru primariile comunali, care coprinde multime de formularie pentru afaceri din cele mai necesarie poporului, pana si de care se ceru la processele de bagatelle, cum si pentru catastru, assentari la óste, cerendu-se dela tipografia W. Krafft din Sibiu, se tramite la ori-cine gratuitu.